

คอลัมน์ "จากท่าพระจันทร์ถึงสนามหลวง"

ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันศุกร์ที่ 22 มกราคม 2536

สวัสดิบิลล์ ลาก่อนยอร์จ

รังสรรค์ ทัศนะพรพันธุ์

ผมชอบรับประทานปลาตุ๋ก ไม่ว่าจะเป็ปลาตุ๋กย่าง ผัดเผ็ดปลาตุ๋ก แกง
เขียวหวานปลาตุ๋ก หรือลาบปลาตุ๋ก

บิลล์ก็ชอบปลาตุ๋กเหมือนผม จะต่างกันก็คงแต่เพียงว่าบิลล์กินเผ็ดได้ไม่มาก
เท่าผม

บิลล์กับผมมีอะไรต่อมิอะไรเหมือนกันหลายอย่าง เราต่างเป็นศิษย์เก่า
Oxbridge เหมือนกัน เพียงแต่คนหนึ่งศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีสั้่น้ำเงินอ่อนเป็นสั้ประจำ
มหาวิทยาลัย ส่วนอีกคนหนึ่งมาจากมหาวิทยาลัยที่ใช้สั้่น้ำเงินเข้ม บิลล์ชอบเล่นรักบี้ ส่วนผม
ชอบชมการแข่งขันรักบี้ แต่ที่แน่ๆก็คือผมไม่เคยเห็นบิลล์เล่นรักบี้ จึงไม่สามารถประเมินได้ว่า
วิทยายุทธของบิลล์ในด้านนี้อยู่ในระดับไหน บิลล์และผมเหมือนกันที่ต่างก็ไม่ชอบกีฬาคกริกเก็ต

บิลล์ชอบเสียงเพลง ไม่ดูถูกคนจน และรักความเป็นธรรม ผมก็ชอบเสียงเพลง
ไม่ดูถูกคนจน และรักความเป็นธรรม

บิลล์และผมมิได้อยู่ในกลุ่ม "ชนใดไม่มีดนตรีการ ในสันดานเป็นคนชอบกลนัก"
บิลล์เป็นคนปักซีได้ จึงโปรดปรานดนตรีแจ๊สมากเป็นพิเศษ ความสามารถในการเล่นแซกโซโฟน
ของบิลล์อยู่ในขั้นที่จะขึ้นเวทีศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยได้อย่างสบายๆ ส่วนผมเป็นคน
ฝ่ายใต้ (South) ที่ดันไปชอบดนตรีฝ่ายเหนือ (North) เคยชอบ Bela Bartok หรือ Dmitry
Shostakovich อย่างไร เวลานี้ก็ยังชอบอยู่อย่างนั้น เพียงแต่ในช่วง 5 ปีเศษที่ผ่านมาเริ่มหันไป
เสพและศึกษาเพลงแจ๊ส บิลล์คลั่งไคล้เอลวิส เพรสลีย์มาก แม้ผมจะเป็นคนร่วมสมัยกับเอลวิส
แต่ก็ชอบเพลงของเอลวิสเพียงบางเพลงเท่านั้น

บิลล์เคยมีประวัติในการต่อต้านสงครามเวียดนาม ประวัติชีวิตในส่วนนี้เกือบ
สร้างปัญหาทางการเมืองแก่เขาในเวลาต่อมา บิลล์ยืนอยู่ฝ่ายเสรีนิยมที่รักความเป็นธรรม เขาไม่
เพียงแต่จะเห็นว่าสตรีควรมีสั้สิทธิอันเสมอด้วยบุรุษเท่านั้น หากยังมีความเห็นอีกด้วยว่า สตรีควรมี
สิทธิและเสรีภาพในการตัดสินใจเกี่ยวกับการทำแท้ง หลายคนเชื่อว่า จุดยืนของบิลล์ในเรื่องนี้ได้รับ
อิทธิพลอย่างสำคัญจากภรรยาของเขา อย่างไรก็ตาม บิลล์มีความคิดอันแรงกล้าเกี่ยวกับบทบาท
ของรัฐในการดำเนินโครงการสวัสดิการสำหรับกลุ่มคนผู้เสียเปรียบในสังคม

ในขณะที่ผมกำลังเขียนบทความนี้ บิลล์กำลังเดินทางไปรับตำแหน่งประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา ตำแหน่งซึ่งครั้งหนึ่งผมขนานนามว่า "วณิกแห่งกรุงวอชิงตัน ดี.ซี." ส่วนผมยังคงเป็น "คนจนรุ่นใหม่" ในสลัมคอนกรีตแห่งกรุงเทพมหานคร ผมเหมือนกับบิลล์ในข้อที่ต่างไม่ถูกคนจน สำหรับผม การถูกคนจนมีสภาพเสมือนหนึ่งการถูกตนเอง ในเมื่อการเติบโตของเศรษฐกิจฟองสบู่ในช่วง 5 ปีเศษที่ผ่านมาทำให้ผมกลายเป็น "คนจนรุ่นใหม่" ไปเสียแล้ว

บิลล์เลือกเดินทางด้วยขบวนรถโดยสารจากเมือง Charlottesville ในมลรัฐเวอร์จิเนีย มุ่งสู่ทำเนียบขาว อันเป็นเส้นทางเดียวกับที่โธมัส เจฟเฟอร์สัน ผู้ก่อตั้งพรรคดีโมแครตและผู้ร่างแถลงการณ์ประกาศเอกราชเคยเลือกเดิน บิลล์รับตำแหน่งประธานาธิบดีอเมริกันเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2536 แต่งานฉลองการรับตำแหน่งครั้งนี้มีมาตั้งแต่วันอาทิตย์ที่ 17 มกราคม ศกเดียวกัน คาดกันว่า รายจ่ายงานฉลองทั้งหมดมากกว่า 29 ล้านดอลลาร์อเมริกัน ซึ่งมากพอที่จะช่วยเหลือคนจนลูกแม่ถ้วนในการพยุงราคาข้าว

บิลล์รับตำแหน่ง "วณิกแห่งกรุงวอชิงตัน ดี.ซี." ด้วยสำเนียงของผู้มีชัย ด้วยอารมณ์อันชื่นมื่น และด้วยการสร้างความหวังใหม่ให้แก่ประชาชนชาวอเมริกัน ป้ายประกาศ "An American Reunion" ปรากฏทั่วหัวระแหงในกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ชาวอเมริกันพากันวาดฝันเกี่ยวกับสังคมใหม่ในคริสต์ศตวรรษที่ 21 บิลล์ปลุกเร้าแล้วซ้ำเล่าให้ชาวอเมริกันร่วมกันแปรความฝันให้เป็นความจริง ในช่วงเวลา 4 ปีข้างหน้า หากชาวอเมริกันตื่นจากภวังค์แห่งความฝันแล้วพบว่า โลกแห่งความเป็นจริงแตกต่างจากโลกแห่งความฝันมากนัก บิลล์ก็จะต้องกลายเป็น "เทวดาตกสวรรค์" ดุจดังที่เกิดแก่ยอร์จ

ไม่มีใครคาดคิดว่า วีรบุรุษสงครามตะวันออกกลางเช่นยอร์จจะกลายเป็น "เทวดาตกสวรรค์" ได้อย่างง่ายดาย เมื่อสงครามตะวันออกกลางสงบลงเมื่อต้นปี 2534 ยอร์จกลายเป็นนักมวยเร็วเวที เพราะไร้คู่ชกทั้งภายในพรรครีพับลิกันและจากพรรคดีโมแครต เพียงแต่ยอร์จปรายตามองเหล่าผู้นำพรรครีโมแครตเท่านั้น คนเหล่านั้นก็พากันก้มหน้าหลบสายตากัน วูบวาบ ไม่มีใครกล้าเหยอหน้าขึ้นสบตายอร์จ มีแต่บิลล์เท่านั้นที่เลือกใช้ยุทธวิธี "ทุ่มชอนยาวนาน รอคอยโอกาส" บิลล์วางแผนพิชิตช้อมอย่างเต็มที่ และพร้อมที่จะกระชากเข็มขัดไปจากยอร์จ หากโอกาสเอื้ออำนวยและแล้วยอร์จก็พลาดจนได้

ยอร์จใช้เวลาในการขึ้นชมชัชชนะในสงครามตะวันออกกลางยาวนานเกินไป จนหลงลืมและละเลยการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศ แม้ในขอบปีสุดท้าย ยอร์จใช้เวลาส่วนใหญ่ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ในขณะที่เสียงร่ำร้องให้ยอร์จสนใจปัญหาภายในประเทศดังขรม บางทีแล้วยอร์จอาจหวังให้พระสยามเทวาธิราชช่วย โดยหลงลืมว่าพระสยามเทวาธิราชประจำอยู่ประเทศไทย ภาวะเศรษฐกิจถดถอยยืดเยื้อและรุนแรงมากกว่า

ที่ยอร์จคาดคิด ผู้นำพรรครีพับลิกันเริ่มกระสับกระส่าย บางกลุ่มเห็นว่า ยอร์จควรจะลงจากเวทีได้แล้ว ยอร์จจึงต้องเสียเวลาและเสียทรัพยากรในการพิสูจน์ให้เพื่อนร่วมพรรคเห็นว่า ร่างกายของตนยังสมบูรณ์ และมีมือยังจัดจ้าน กว่าที่ยอร์จจะขึ้นชกในสังกัดค่ายเดิมได้ก็เล่นเอาเหนื่อยหอบ ความอ่อนล้าของยอร์จยอมเป็นประโยชน์แก่บิลล์ ซึ่งทุ่มพิตมาเป็นเวลายาวนาน แม้ยอร์จจะชกได้เข้มขัดบ้าง แต่บิลล์ก็ทนได้ หากแต่เมื่อบิลล์ชกได้เข้มขัดตอบโต้ ยอร์จถึงกับอ่อนระโหย

ความปราชัยทำให้ยอร์จเกิดปมด้อยอย่างเห็นได้ชัด ปมด้อยอันเกิดจากความปราชัยนี้ ผลักดันให้ยอร์จออกไปใช้กำลังนอกประเทศเกินกว่าที่สมควร ยอร์จต้องการแสดงให้ชาวโลกเห็นว่า การใช้กำลังเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทและความขัดแย้งที่ทรงประสิทธิผล 'ไม่แค่อยอมตัดยากฉันใด ยอร์จยอมจะเปลี่ยนความคิดได้ยากฉันนั้น เพียงช่วงเวลา 3 เดือนสุดท้าย ยอร์จนำสหรัฐอเมริกาเข้าไปใช้กำลังทั้งในโซมาเลียและอิรัก หากเวลานั้นนานออกไปอีกเพียงหนึ่งเดือน ยอร์จอาจเข้าไปทำสงครามในยูโกสลาเวียด้วย

การตัดสินใจใช้กำลังทหารนอกประเทศของยอร์จ ย่อมสร้างปัญหาให้แก่บิลล์ โดยมีพักต้องสงสัย บิลล์ให้ความหวังแก่ประชาชนชาวอเมริกันในการสร้างสังคมใหม่ แต่การใช้จ่ายในการทำสงครามนอกบ้านจะทำให้บิลล์เดินรอยตามประธานาธิบดีสังกัดพรรคดีโมแครตคนก่อนๆ ที่มีอาจแปรความฝันให้เป็นความจริงได้ ไม่ว่าจะเป็ประธานาธิบดีวูดโรวด์ วิลสัน (สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง) ประธานาธิบดีแฟรงกลิน รูสเวลต์ (สงครามโลกครั้งที่สอง) และประธานาธิบดีลินดอน จอห์นสัน (สงครามเวียดนาม) สงครามได้ดูดซับทรัพยากรทั้งด้านการเงิน มนุษย์ และเวลา โดยมีได้ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์แก่นุชชชาติ มรดกสงครามที่บิลล์ได้รับจากยอร์จจะทำให้บิลล์ไม่สามารถรัดเข็มขัดทางการคลัง เพื่อลดส่วนขาดดุลของงบประมาณ โครงการสวัสดิการสังคมต่างๆ รวมตลอดทั้งการขยายระบบสาธารณสุขไปคอาจต้องเลื่อนเวลาออกไป ในที่สุดแล้ว คำมั่นสัญญาต่างๆของบิลล์ที่ให้แก่ประชาชนชาวอเมริกันในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งก็เป็นเพียงปฏิบัติการถ่มน้ำลายรดฟ้า

เมื่อยอร์จเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีอเมริกันนั้น สังคมโลกกำลังอยู่ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ สงครามเย็นกำลังยุติลง ประเทศสังคมนิยมหลายต่อหลายประเทศกำลังแปรโฉมเป็นสังคมนิยมแบบตลาด (market socialism) กลไกราคากำลังเป็นพระเจ้าในการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การถ่ายโอนการผลิตจากภาครัฐบาลไปสู่ภาคเอกชน (privatization) กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ร่งแห่งเสรีภาพโบกสบัดและระบอบประชาธิปไตยถูกชูเชิดให้เป็นระบอบการปกครองที่ดีที่สุดในโลก

แต่เมื่อบิลล์เข้ารับตำแหน่งเดียวกับยอร์จ สงครามเย็นยุติไปแล้ว แต่สงครามร้อนเกิดขึ้นมาแทนที่ และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวต่อไป ผู้คนในหลายต่อหลายประเทศกำลังมีข้อกังขาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกลไกราคาในการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เสี่ยงเรียกร้องให้มีการแทรกแซงของรัฐ (government intervention) เพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และเกื้อกูลกลุ่มชนผู้เสียเปรียบในสังคม เริ่มตั้งขึ้นอีกครั้งหนึ่ง อย่างน้อยที่สุดบิลล์ก็มีส่วนร่วมเปล่งเสียงด้วย ในขณะที่เดียวกันกระแสเผด็จการกลับขึ้นสูงในโลกที่สาม ทั้งในแอฟริกา ละตินอเมริกา และเอเชีย ในยุโรปตะวันออกและดินแดนที่เป็นสหภาพโซเวียตเดิม ไม่เพียงแต่จะมีสงครามร้อนอันเกิดจากความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติเท่านั้น หากยังมีความเป็นไปได้ที่กระแสเผด็จการจะขับเคลื่อนกระแสประชาธิปไตยตกเวทีประวัติศาสตร์อีกด้วย

ในท่ามกลางความเป็นไปของสังคมโลกดังกล่าวข้างต้นนี้ กลไกของระบบราชการอเมริกันอาจชักจูงให้บิลล์กลายเป็นตำรวจโลก ซึ่งในที่สุดแล้ว บิลล์จะต้องเดินสู่หุบเหวแห่งหายนภัย โดยไม่มีใครช่วยได้ นอกจากตัวของบิลล์และทีมงานของเขาเอง

ขอให้โชคดีนะบิลล์ และลาก่อนยอร์จ บุรุษผู้ขึ้นและลงจากตำแหน่งที่ทรงอำนาจ ด้วยทำนองคลองธรรม นี่เป็นความแตกต่างระหว่างยอร์จเท็กซัสกับยอร์จกรุงเทพฯ